

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4208/20
8.7.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија: Драгане Бољевић, председника већа, Снежане Живковић и Милице Аксентијевић, чланова већа, у парници тужиље В. С. из ..., коју заступа Михаило Павловић, адвокат из Београда, Јурија Гагарина 150/8, против тужене Републике Србије-Министарство одбране коју заступа Војно правобранилаштво Бирчанинова 5, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама парничних странака, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 20777/18 од 14.2.2020. године, у седници одржаној дана 8.7.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалбе тужиље и ПОТВРЂУЈЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 20777/18 од 14.2.2020. године у ставу другом изреке и у делу става првог за досуђени износ од 900.000,00 динара са каматом.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 20777/18 од 14.2.2020. године у ставу првом изреке тако што се ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев тужиље В. С. из ... да јој тужена Републике Србије-Министарство одбране исплати на име накнаде нематеријалне штете због смрти блиског лица износ од још 600.000,00 динара са законском затезном каматом од 14.2.2020. године до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 20777/18 од 14.2.2020. године, тако што се обавезује тужена Република Србија да исплати тужиљи В. С. из ... износ од 137.350,00 динара на име трошкова поступка, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом извршења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља В. С. из ... да исплати туженој Републици Србији износ од 22.500,00 динара на име трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да исплати тужиљи износ од 1.500.000,00 динара, са законском затезном каматом од 14.2.2020. године до исплате, на име накнаде штете због смрти блиског лица (ставом првим изреке), док је тужбени захтев одбијен преко досуђеног а до траженог износа од 2.000.000,00 динара са каматом (ставом другим изреке). Ставом трећим изреке обавезана је тужена да исплати тужиљи износ од 203.600,00 динара на име трошкова парничног поступка .

Против наведене пресуде парничне странке су благовремено изјавиле жалбе. Тужиља пресуду побија у ставовима другом и трећем изреке због погрешне примене материјалног права, а тужена у ставовима првом и трећем изреке из свих разлога прописаних одредбом члана 373. став 1. Закона о парничном поступку. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели.

Тужиља је дала одговор на жалбу.

Испитујући првостепену пресуду у смислу члана 386. Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” број 72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/13 -одлука Уставног суда, 55/14, 87/18, 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиље неоснована, а жалба тужене делимично основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, због којих би се побијана одлука морала укинути, при чему се наводима жалби парничних странака не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка које су биле од утицаја.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Окружног суда у Београду К.В. 4/06 од 12.3.2009. године оптужени Мирољуб Вујовић, Станко Вујановић, Предраг Милојевић, Горан Мугоша, Мирослав Ђанковић, Саша Радак, Иван Атанасијевић и Нада Калаба оглашени су кривим за извршење кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. у вези са чланом 22. ОКЗ СРЈ и то тако што су, од поподневних часова 20. до раних јутарњих часова 21. новембра 1991. године, на пољопривредном добру “Овчара” у Вуковару (садашња Република Хрватска), као припадници ТО Вуковар и добровољачке јединице “Лева судоперица”, у саставу тадашње ЈНА, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба и поступајући противно члану 3. став 1. тачке а и ц, као и члану 4а ст. 1, 2, 3. и 4. Треће Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године и Допунског протокола уз исту конвенцију о заштити жртава међународних оружаних сукоба од 8.6.1997. године, према ратним заробљеницима, припадницима хрватских оружаних снага, милиције и лица која прате те оружане снаге (иако непосредно не улазе у њихов састав), а који су претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у болници, а затим предати ТО Вуковар, вршили убиства, телесно их повређујући и нечовечно поступајући према њима на начин којим се вређа људско достојанство.

Ратни заробљеници су били приморани да трче кроз формирану шпалир, били су тучени, клани, и стрељани. Онима који су и после тога давали знакове живота, пуцано је у главу. Лешеви су затрпавани згртањем земље булдожером. На описани начин лишено је живота најмање 200 особа, од којих су 193 идентификоване, међу њима и тужиљин отац И. Ц. (у кривичној пресуди наведен под бројем 35). Тужиљу (рођену 1988. године), која је у марту 1991. године остала без мајке, одгајао је отац. Најпре се није поуздано знало да ли је тужиљин отац лишен живота, да би 1996. године, у време када је тужиља похађала први разред основне школе, било објављено у листу “Слободна Далмација” да је и њен отац међу убијеним на “Овчари”. Посмртни остаци тужиљиног оца идентификовани су 2001. године.

Првостепени суд је закључио да постоји одговорност тужене за штету коју је тужиља трпи у виду душевних болова због смрти блиског лица, те је делимично усвојио тужбени захтев, одлучивши у свему као у изреци побијане пресуде.

Наведено чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано и оно произлази из доказа у списима, које је првостепени суд правилно оценио у складу са одредбом члана 8. ЗПП. Наводима жалби парничних странака чињенично стање суштински није довођено у сумњу, нити су у жалби истицане нове чињенице или предлагани нови докази под условима прописаним одредбом члана 372. став 1. ЗПП.

Супротно наводима жалбе тужене, првостепени суд је правилно закључио да је тужена Република Србија, којој се тужиља у овом поступку обратила за накнаду штете, одговорна за штету, и то солидарно са сваком од држава - бивших република СФРЈ, и да је стога у обавези да накнади штету коју је тужиља претрела због губитка оца, насталог извршењем кривичног дела од стране припадника оружаних снага државе СФРЈ, сходно одредбама чл. 1. и 218. став 2. Закона о служби у оружаним снагама СФРЈ и чл. 173. и 174. Закона о облигационим односима - ЗОО. Ово стога што је Законом о служби у оружаним снагама (“Службени лист СФРЈ”, бр. 7/85, 20/89, 40/89, 26/90), важећим у време штетног догађаја, било прописано да се службом у оружаним снагама СФРЈ сматра вршење војних и других дужности у ЈНА и у територијалној одбрани (члан 1) и да за штету коју војно лице у вези са вршењем службе учини трећем лицу одговара друштвено-политичка заједница или организација удруженог рада, осим ако докаже да је војно лице у датим околностима поступало онако како је требало, и то федерација - ако је штету учинило војно лице у ЈНА, односно република, аутономна покрајина, општина или друга друштвено-политичка заједница, односно организација удруженог рада која је организовала вежбе или другу обуку припадника територијалне одбране - ако је штету учинило војно лице-припадник територијалне одбране (члан 218. став 1). Солидарна одговорност тужене произлази из чињенице да се штетни догађај одиграо у новембру 1991. године, у време постојања СФРЈ као међународно признате државе, да су оружане снаге СФРЈ биле и оружане снаге сваке републике – федералне чланице СФРЈ, да је тужена тад била једна од шест република-чланица СФРЈ и да су тек накнадно формиране нове државе (Босна и Херцеговина, Република Македонија, Република Словенија, Република Хрватска и Савезна Република Југославија) уместо дотадашњих република-чланица СФРЈ.

Нису основани ни наводи жалбе тужене којима се указује да је суд, приликом одлучивања о приговору застарелости, погрешно применио привилеговани (дужи) рок, прописан чланом 377. ЗОО. Наиме, одредбом члана 377. став 1. ЗОО прописано је да, кад је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично дело је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете застарева према одговорном лицу кад истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења. Осим што из саме одредбе поменутог члана произлази да се она примењује “према одговорном лицу”, а не само према извршиоцу кривичног дела, питање примене овог дужег рока застаревања према држави, када је она тужена по принципу објективне одговорности, разрешено је и правним схватањем Грађанског одељења Врховног суда Србије од 27.12.1999. године, које се сходно примењује и у конкретном случају. Према поменутом правном схватању, штета проузрокована припадницима бивше ЈНА (погибија, рањавање) у оружаним сукобима са паравојним формацијама бивших република СФРЈ, до дана њиховог међународног признања од стране Генералне скупштине ОУН 22. маја 1992. године, проузрокована је кривичним делом оружане побуне из члана 124. КЗ Југославије, па потраживање те штете застарева у року прописаном за застарелост кривичног гоњења за то дело (члан 377. став 1. ЗОО). И у каснијим образложењима низа одлука Врховни суд Србије примењивао је овај став и одговорност државе ценио управо с позивом на одредбе чл. 218. Закона о оружаним снагама СФРЈ и 173. и 174. ЗОО. Из наведеног произилази да је у свим поступцима у којима је одговорност државе почивала на штетном догађају узрокованом учешћем припадника оружаних снага у оружаним сукобима, Врховни суд Србије сматрао да се дужи рок застаревања из члана 377. став 1. ЗОО примењује и у случајевима када је тужена држава, као одговорно лице. Будући да је, у конкретном случају штета, коју је тужила претрпела и трпи, простекла из кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. ОКЗ СРЈ, које не застарева сагласно одредби члана 100. истог закона, то ни потраживање овако настале штете није застарело, у смислу члана 377. став 1. ЗОО, како је правилно закључио и првостепени суд.

Супротно наводима тужиле да првостепени суд није правилно ценио околности под којима је њен отац лишен живота, из побијане пресуде је несумњиво да је прва околност коју је првостепени суд с правом имао у виду приликом одмеравања накнаде управо начин на који су убијени ратни заробљеници, међу њима и отац тужиле. Није од утицаја позивање тужиле на пресуду Европског суда за људска права у предмету Савић и други против Србије (представке бр. 22080/09, 56465/13, 73656/14, 75791/14, 626/15, 629/15, 634/15 и 1906/15) од 5.4.2016. године којом је тај суд закључио да се не могу сматрати довољним износи који су досуђени подносиоцима представки и да стога подносиоци нису изгубили статус жртве у смислу члана 34. Конвенције, пошто су у овом случају битне биле сасвим друге чињеничне околности.

Тужена, међутим, основано указује својом жалбом да је првостепени суд, приликом одмеравања накнаде, погрешно применио материјално право из члана 200. ЗОО. Иако је тужила у најранијем животном добу остала без оца, своје једине узданице након мајчине смрти, те је због очеве смрти одрасла без оба родитеља, што је њена животна трпљења чинило већим, девојчица узраста три до осам година, која није могла у пуној мери да схвати значај штетног догађаја, још је и могла гајити наду да ће се њен

отац кад-тад појавити, и стога су до 1996. године трпљења тужиље била ипак умеренија. Међутим, када је 1996. године сазнала да њен отац ипак није међу живима, тужиља, тада већ у узрасту који јој је то омогућавао, спознала је извесност губитка родитеља, што је прати од тад све време њеног живота и пратиће је још дуги временски период, с обзиром да је она још увек млада особа. Ипак, када се имају на уму све наведене околности овог случаја, и циљ коме служи накнада, да се накнадом не сме поговорати тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, да њена сврха није репарација, већ сатисфакција, да је тужиља на извешан начин сатисфакцију остварила и осуђујућом пресудом према убицама њеног оца, као и конкретне прилике и могућности у држави која је обавезана да штету накнади, овај суд сматра да је досуђени износ од 1.500.000,00 динара превисок. Апелациони суд сматра да у конкретном случају износ од 900.000,00 динара представља одговарајућу и правичну накнаду која ће омогућити тужиљи да себи приушти материјална или духовна добра по избору и тиме додатно ублажи своје трајне душевне патње које су последица штетног догађаја. На досуђени износ тужиљи припада и затезна камата, сагласно одредби члана 277. ЗОО, и то од дана доношења побијане пресуде, како јој је уосталом правилно и досудио првостепени суд. У преосталом делу, за износ од 600.000 динара, преко досуђеног износа од 900.000, динара, тужбени захтев тужиље је превисоко постављен и стога неоснован.

Из изложених разлога, апелациони суд је донео одлуку као у ставовима првом и другом изреке ове пресуде, применом члана 390. и 304. тачка 4. ЗПП.

Приликом доношења одлуке о основаности изјављених жалби, односно законитости и правилности побијане пресуде, овај суд је имао на уму и остале наводе које су парничне странке њима истицале, али их није посебно образлагао, применом члана 396. став 1. ЗПП, јер не могу довести до другачије, по њих повољније, одлуке у овој парници.

Овај суд је имао у виду да се тужиља својом жалбом позива на друге одлуке овог суда, у поступцима који су се односили на чињенично сасвим различите случајеве, у којима су одраније досуђивани износи накнаде који би оправдавали да њој буде досуђена и виша накнада од оне коју јој је досудио првостепени суд. Истовремено, тужиља није имала у виду више одлука овог суда које су донете у вези са истим штетним догађајем (у поступцима Гж 7849/19 и Гж 8133/19, између осталих), у којима су сродницима смртво страдалих лица досуђени знатно нижи износи накнаде. У сваком случају, несумњиво право грађана на једнаку заштиту права и на правну сигурност не значи истовремено и обавезност примене правних ставова из раније донетих судских одлука у случајевима који могу бити чињенично и правно слични, али не морају бити и идентични, пошто би се тиме угрозило право грађана на правично суђење, такође зајемчено Уставом, по коме свако има право да му независан, непристрасан и законом већ установљени суд, правично и у разумном року расправи све аспекте конкретног случаја и донесе правилну одлуку о његовом праву.

Када је реч о трошковима поступка, жалбом тужене се неосновано оспорава закључак првостепеног суда у погледу радњи за које тужилји припада накнада, а за које је оцењено да су биле потребне ради вођења ове парнице. Досуђивање накнаде за састав образложеног поднеска од 24.1.2019. године је било оправдано пошто је тужена у одговору на тужбу истакла бројне приговоре, процесне (неуредности тужбе) и материјалне (недостатка стварне легитимације, застарелости потраживања) на које је, и по оцени овог суда, било потребно да се тужилја изјасни и пре припремног рочишта. За два неодржана рочишта, за која тужена није била уредно позвана, а на која је пуномоћник тужилје приступио, тужилји такође припада накнада.

Неосновано тужена указује да су тужилји досуђени трошкови као да је успела у целости са својим захтевом, уместо да они буду смањени сразмерно успеху тужилје у спору. У поступцима у којима је предмет спора накнада нематеријалне штете долази до одступања у примени одредбе члана 153. став 2. ЗПП, којим је прописано да суд може, ако странка делимично успе у парници, с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова. Тужилја, која има дужност да постави одређен захтев у тужби, сагласно одредбама члана 192. ст. 1. и 3. ЗПП, у парницама за накнаду нематеријалне штете не може унапред да зна износ накнаде који ће јој суд одмерити, с обзиром да у таквим поступцима суд накнаду одмерава и досуђује имајући у виду све околности конкретног случаја, по слободној оцени, у смислу члана 232. ЗПП. У таквом спору сматра се да је и странка, којој је досуђен нижи износ накнаде нематеријалне штете од захтеваног, у целости успела у спору и то према вредности досуђеног износа, у односу на коју се затим одмеравају трошкови. Међутим, управо имајући на уму постигнути успех тужилје, првостепени суд није правилно одмерио накнаду трошкова поступка, па је одлука о трошковима поступка преиначена, применом члана 401. тачка 3. ЗПП, ставом трећим изреке ове пресуде. Тужена је обавезана да исплати тужилји износ од 173.350,00 динара на име трошкова целог парничног поступка, од чега за састав тужбе и једног образложеног поднеска по 11.250,00 динара, за заступање на рочиштима од стране пуномоћника из реда адвоката по 12.750,00 динара на два одржана и по 6.375,00 динара на два неодржана рочишта, и за судску таксу за тужбу и пресуду по 38.300,00 динара, све одмерено применом Таксене и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

Одлучујући о захтеву парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, с обзиром на успех тужене у њему, применом члана 165. став 2. у вези са чланом 153. став 1. ЗПП, овај суд је обавезао тужилју, ставом четвртим изреке ове пресуде, да накнади туженој трошкове другостепеног поступка на име састава жалбе у износу од 22.500,00 динара.

Председник већа-судија
Драгана Бољевић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић